

839.81V

Ա-58

պգ.

16 NOV 2011

Հ. ԱՆԴԵՐՍԵՆ

ՄԱՏԻԱԶՔԻԿԸ

ՅԱՐԳՄ. Ո. ԶՈՂՐԱԲՅԱՆԻ

Ռուսոփ մարզային հայկական «Բոլոսիկի» հրատարակչություն
Ռուսոփ-Դան, 1938

12 FEB 2013

1648

БІЕЛІС. а. А.
Академіі і аўк
УРСР

В 020402

8220-53

Մի կին շատ եր ուզում փոքրիկ յերեխա ունենալ: Մի որ նա գնաց պառավ վհուկի մոտ և ասաց.

— Յես այնպես եմ ուզում փոքրիկ յերեխա ունենալ. չե՞ս ասի ինձ արդյոք, վորտեղ կարելի յե գտնել:

— Քո դարդին կարելի յե ճար անել, — ասաց վհուկը: Ահա քեզ այս գարու հատիկը, դիր ծաղկամանի մեջ և դու կտեսնես, թե ինչ կլինի:

— Շնորհակալ եմ,—ասաց կինը և վհուկին յերկու գրոշ տվեց:

Տանը նա գարու հատիկը գցեց հողի մեջ, և իսկույն նրանից մի մեծ, գեղեցիկ ծաղիկ բուսնեց: Ծաղիկը շատ նման էր կակաչի, բայց նրա թերթիկները պինդ սեղմված էին իրար չբացված կոկոնի թերթիկների նման:

— Այ բեզ սքանչելի ծաղիկ,—բացականչեց կինը և համբուրեց գեղեցիկ կարմիր-դեղնախառն թերթիկները: Յեվ հենց վոր նա համբուրեց նրան, ծաղկի մեջ մի բան շրխկաց, և նա բացվեց: Այժմ յերևաց, վոր դա իսկական կակաչ է: Ծաղկի մեջտեղում կանաչ աթոռիկի վրա նստած էր մի փոքրիկ չքնաղ աղջիկ, յեղած-չեղածը մի ճկուժի չափ: Նրա անունը գրին Մատնաչափիկ:

Նրա որորոցն ընկուզի փայլուն կեղևն էր, դռակը՝ կապույտ մանուշակը, իսկ վերմակը՝ վարդի թերթիկը: Գիշերը նա քնում էր կեղևի մեջ, իսկ ցերեկը խաղում էր սեղանի վրա. կինը ջրով մի ափսե դրեց սեղանի վրա, նրա շուրջը ծաղկե պսակ հյուսեց, իսկ ծաղիկների ցողունները ջրի մեջ դրեց: Ջրում լողում էր կակաչի խոշոր մի տերև: Մատնաչափիկը նրա վրա նստած ջրի յերեսով ափսեյի մի ծայրից մյուսն էր

Մատնաչափիկը ափսեյի մի ծայրից մյուսն էր լողում.

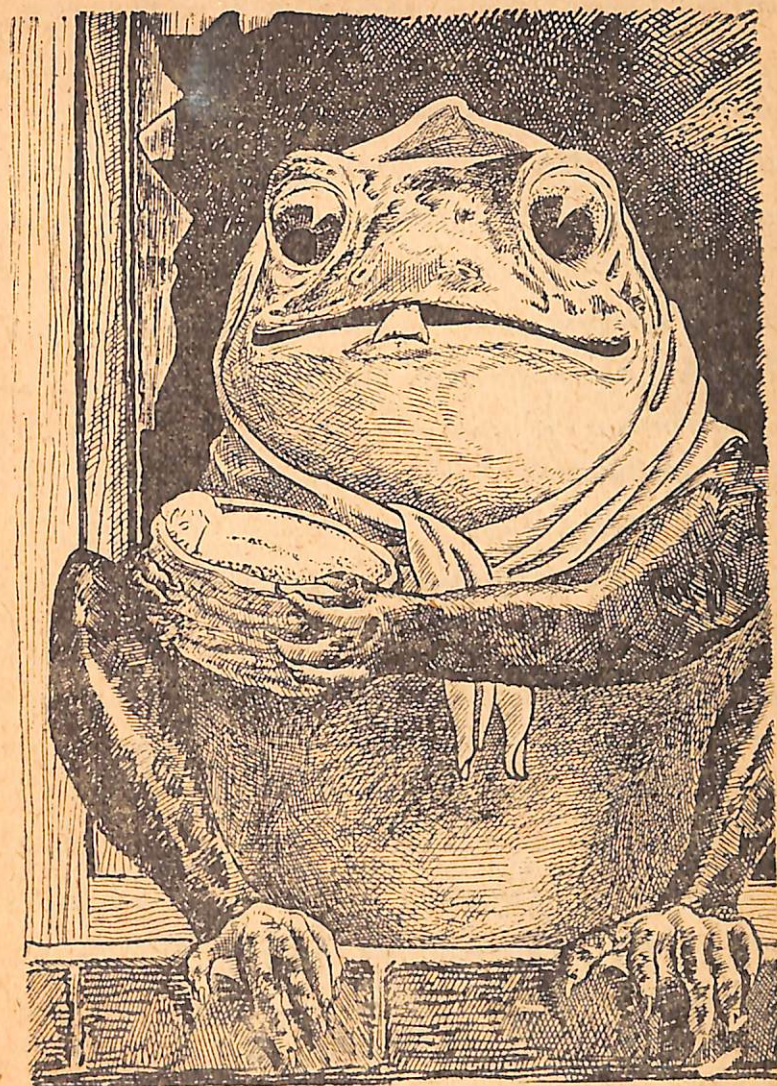
լողում: Ձիու յերկու սպիտակ մազ ծառայում էին նրան թիակների տեղ: Վորքան հրաշալի յեր այս բոլորը: Մատնաչափիկը յերգել էլ գետեր: Յեվ այդպիսի գեղեցիկ, մեղմանուշ ձայն գեռ վոչվոք չեր լսել:

Մի անգամ գիշերը, յերբ Մատնաչափիկը պառկած էր իր աննման անկողնում, կոտրած պատուհանից ներս մտավ զգվելի դողոշը: Նա անճոռնի յեր, մեծ և թաց: Դողոշն ուղղակի ցատկեց սեղանի վրա, վորտեղ վարդի թերթիկի տակ քնած էր Մատնաչափիկը:

— Ահա իմ վորդու համար լավ հարսնացու, — ասաց դողոշը և վերցնելով կեղեր, վորի մեջ քնած էր Մատնաչափիկը, դուրս թռավ պատուհանից դեպի պարտեզ:

Այնտեղ մեծ ու լայն գետ էր հոսում, իսկ նրա ափին մոտիկ մի ճահիճ կար: Հենց այդտեղ էլ, տիղմի մեջ, ապրում էր դողոշն իր վորդու հետ: Ո՛ւհ, վորքան զգվելի և զարշելի յեր վորդին, իսկևիսկ մայրը: — Կը՛ռռ, բրեկեկե, — ահա այդքանը միայն նա կարողացավ ասել, յերբ տեսավ չքնաղ աղջկան ընկուզի կեղևի մեջ:

— Այդքան շատ մի խոսիր, թե չե նա կըզարթնի, — ասաց պառավ դողոշը: Կարապի փետրի

Դողոշը վերցնելով կեղեր, վորի մեջ քնած էր Մատնաչափիկը, դուրս թռավ պատուհանից պարտեզ:

նման թեթև ե նա, մեկ ել տեսար փախաւ:
Տանենք նրան գետի մեջտեղը և դնենք ջրաշու-
շանի լայն տերևի վրա, վորն այդ փոքրիկի համար
ահագին մի կղզի յե: Այնտեղից նա չի կարող
փախչել, իսկ մենք այդ միջոցին տիղմի մեջ սենյակ
կպատրաստենք ձեր յերկուսիդ ապրելու համար:

Գետում շատ ու շատ ջրաշուշաններ եյին
բնութ: Նրանց լայն և կանաչ տերևները լողում
եյին ջրի յերեսին: Ամենահեռավոր տերևն ամե-
նից մեծն եր: Մոտեցավ պառավ դողոշը հենց
այդ տերևին և դրեց նրա վրա ընկույզի կեղևը
Մատնաչափիկի հետ:

Առավոտյան կանուխ զարթնեց խղճուկը և
տեսնելով, թե վորտեղ ե ինքը, դառը լաց յեղավ:
Ձուրը չորս կողմից պատել եր Մատնաչափիկին,
և ցամաք դուրս գալու բոլորովին հնար չկար:

Իսկ պառավ դողոշը նստել եր տիղմի մեջ և
զարդարում եր սենյակը յեղեգնով և գեղին ջրա-
շուշաններով: Նա ուզում եր, վոր իր հարսնացուի
համար ամեն ինչ, վորքան կարելի յե, գեղեցիկ
լինի սարքած: Հետո նա իր անճողնի վորդու հետ
լողալով մոտեցավ Մատնաչափիկի տերևին, վոր
վերցնինրա գեղեցիկ մահճակալը և դնի ննջարանը:

Պառավ դողոշն՝ աղջկա առաջ խոնարհ նստե-

լով ջրի մեջ՝ ասաց. — Ահա իմ վորդին, ըո ապա-
գա ամուսինը: Փառավոր կյանք կունենաք դուք
ներքեում, տղմի մեջ:

— Կը՞ռռ, կը՞ռռ... բրեկեկե՛, — ահա այսքանն
եր, վոր ասաց վորդին:

Նրանք վերցրին գեղեցիկ մահճակալը և լո-
ղալով հեռացան, իսկ Մատնաչափիկը՝ մենակ
նստած կանաչ տերևին՝ դառը լաց եր լինում:
Նա բոլորովին չեր ուզում զգվելի դողոշի մոտ
ապրել և նրա ատելի վորդու կինը դառնալ:

Ձրում լողացող փոքրիկ ձկնիկները՝ գլուխ-
ները դուրս հանած՝ նայում եյին աղջկան:

Հենց վոր նրանք աղջկան տեսան, համոզվե-
ցին, վոր նա չքնադատես ե, և շատ ցավեցին,
վոր զգվելի դողոշի ձեռքն ե ընկնելու: Վոչ
այդ չի՛ լինի:

Ձկնիկները հավաքվեցին տերևի կանաչ ցո-
ղունի շուրջը, ատամներով կտրեցին այն, ու
տերևը Մատնաչափիկի հետ միասին լողալով
գնաց գետի յերեսով:

Մատնաչափիկն առաջ եր շարժվում, իսկ
թփերի մեջ նստած փոքրիկ թռչնիկները նրան
նայելով յերգում եյին՝ «վորքան չքնաղ, փոքրիկ
աղջիկ ե»:

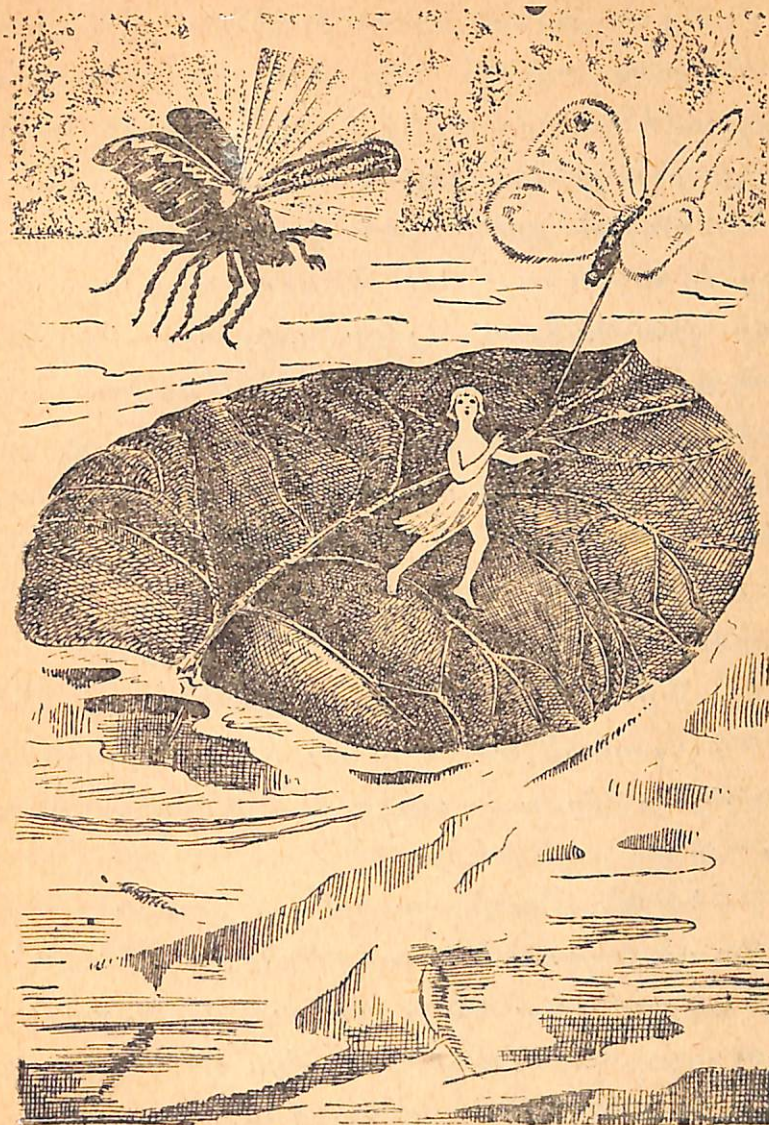
Ու տերեր լողում եր, հալ ողում:

Հրաշալի սպիտակ մի թիթեռնիկ ամբողջ ժամանակ թռչկոտում եր Մատնաչափիկի շուրջը և, վերջապես նստեց տերեկին:

Մատնաչափիկն ուրախ եր. զզվելի դողոշն այժմ նրա հետևից չեր կարող հասնել: Իսկ շրջապատն այնքան գեղեցիկ եր: Արեգակը լուսավորում եր ջուրը, իսկ ջուրը, կարծես, հալած փոսկի լինել:

Մատնաչափիկը հանեց իր գոտին, նրա մի ծայրը կապեց թիթեռնիկի մեջքից, իսկ մյուսն ամրացրեց տերեկին: Ու նրանք ավելի արագ առաջ ընթացան:

Մոտերքում թռչում եր մայիսյան բզեզը: Տեսնելով աղջկան, նա բռնեց թաթիկով աղջկա բարակ մեջքից և տարավ հանեց ծառի վրա, իսկ կանաչ տերեր շարունակեց առաջ լողալ, հետն ել թիթեռնիկը, չէ՞ վոր նա կապած եր տերեկին և չեր կարող ազատվել: Ո՛ր, վորքան վախեցավ խեղճ Մատնաչափիկը, յերբ մայիսյան բզեզը նրան բռնած բարձրացավ ծառը: Բայց ավելի վշտացած եր նա գեղեցիկ, սպիտակ թիթեռնիկի համար, վորին ինքն եր կապել տերեկին: Յեթե թիթեռնիկին չհաջողվի ազատվել, նա սովից կմեռնի:

Մոտերքում թռչում եր մայիսյան բզեզը:

Բայց մայիսյան բզեզն իսկի դարդ չեր անուժ
Նա Մատնաչափիկի հետ միասին տեղավորվեց
ծառի ամենամեծ տերևի վրա, հյուրասիրեց նրան
ծաղկի բաղցր հյուսթով և ասաց, վոր թեպետ և
նա մայիսյան բզեզներին բոլորովին նման չե,
բայց և այնպես շատ հմայիչ ե: Հետո նույն
ծառի վրա ապրող մյուս մայիսյան բզեզներն
այցելության յեկան: Նրանք Մատնաչափիկին
վտից գլուխ գննում էին: Իսկ որիորդ բզեզ-
ներն իրենց շոշափուկները շարժելով զարմացած
ասում էին.

— Տեսե՛ք, նա միայն յերկու վտուք ունի: Շատ
ափսոս:

— Նա շոշափուկներ չունի:

Ի՞նչ բարակ մեջք ունի: Թճճ, վորքան նման
ե մարդու: Վորքան տգեղ ե,— ասացին միաբե-
րան տիկին բզեզները:

Սակայն Մատնաչափիկը չքնադատես եր:
Մայիսյան բզեզն ել, վոր ինքն եր բերել Մատ-
նաչափիկին, շատ եր հավանում նրան. բայց յերբ
մյուս բոլոր բզեզներն ասացին, թե այդ աղջիկն
անճոռնիի մեկն ե, հավատաց այդ բանին և չու-
զեց նրան իր մոտ պահել: Թող ուր ուզում ե
գնա: Բզեզը ծառից ցած թռավ Մատնաչափիկի

հետ և դրեց նրան յերիցուկի վրա: Այստեղ Մատ-
նաչափիկն սկսեց լաց լինել: Նա շատ եր ցավում,
վոր ինքն այդքան տգեղ ե,— չէ՞ վոր մայիսյան
բզեզներն անգամ չուզեցին նրան իրենց մոտ
պահել: Բայց իսկապես նա վարդի ամենագեղե-
ցիկ թերթիկի պես քնքուշ եր ու հստակ:

Խեղճ Մատնաչափիկն ամբողջ ամառը մեն-
մենակ ապրեց մեծ անտառում: Նա խոտաբույ-
սերից իր համար փոքր անկողին հյուսեց և կա-
խեց այն կռատուկի տերևի տակ, վոր անձրևից
չթրջվի: Նա կերակրվում եր ծաղիկների անուշ
փոշով, իսկ ծարավը հագեցնում եր ցողով, վորն
ամեն առավոտ իջնում եր տերևների վրա:

Այսպես անցան ամառն ու աշունը: Մոտե-
նում եր ձմեռը՝ ցուրտ, յերկար ձմեռը: Բոլոր
թռչնիկները, վորոնք այնքան գեղեցիկ յերգում
էին Մատնաչափիկի համար, հեռացան, գնացին.
ծաղիկներն ու տերևները թառամեցին: Մեծ կռա-
տուկը, վորի տակ նա ապրում եր, կուշ յեկավ.
մնաց միայն նրա դեղին, թառամած ցողունը:

Մատնաչափիկը սաստիկ մրսում եր, վորով-
հետև նրա շորերը պատառոտվել էին, ինքն ել
այնքան եր քնքուշ ու փոքր, վոր վախենում եր
բոլորովին սառչի:

Ձյուն յեկավ, և ձյան ամեն մի փաթիլը նրա համար նույնն էր, ինչ վոր մեզ համար բահով լիբը ձյունը: Մենք չե՞ վոր մեծ ենք, իսկ նա՝ մի ճկութի չափ: Մատնաչափիկը փաթաթվեց չորացած մի տերևի մեջ, բայց նա վատ էր տաքացնում, և խեղճը ցրտից դողում էր:

Այն անտառի կողքին, վորտեղ ապրում էր Մատնաչափիկը, գարու մի մեծ արտ կար: Գարին վաղուց արդեն հավաքել էին, միայն չորացած, մերկ կոթերն էին դուրս ցցված սառած գետնից: Գնում էր Մատնաչափիկն այդ կոթերի միջով, ինչպես խիտ անտառի միջով և ամբողջ մարմնով դողում էր ցրտից:

Այսպես նա հասավ չոր խոտերով ծածկված մի բնի: Այստեղ ապրում էր դաշտի մուկը: Նրա ապարանքը լեփ-լեցուն է հատիկով, խոհանոցն ու մառանը լիառատ էին: Նա ապրում էր տաք տան մեջ և առանց վորևե կարիքի: Խեղճ Մատնաչափիկը կանգնեց դռան մոտ ու նրանից աղբատի նման գարու հատիկի մի փշուր խնդրեց, վորովհետև յերկու ուր էր, վոչինչ չէր կերել:

— Վա՛յ, իմ խղճուկս, — ասաց դաշտի մուկը: Նա մի բարի պառավ էր: — Յե՛կ ինձ մոտ, իմ տաք բնակարանը և կե՛ր ինձ հետ միասին:

Յեվ վորովհետև Մատնաչափիկը նրան շատ դուր յեկավ, ասաց.

— Կարող ես ամբողջ ձմեռն ինձ մոտ մնալ, բայց տես, սենյակներս լավ կմաքրես ինձ հեքյաթներ կպատմես, յես հեքյաթ շատ եմ սիրում:

Ու ինչ վոր հրամայում էր բարի պառավ մուկը, Մատնաչափիկը կատարում էր: Նա սկսեց շատ լավ ապրել:

— Շուտով մեզ մոտ հյուրեր պիտի գան, — ասաց դաշտի մուկը: — Իմ հարևանը սովորաբար շաբաթը մի անգամ ինձ այցելում է: Նա ինձնից ել ավելի հարուստ է ապրում: Նա ընդարձակ դահլիճներ ունի և հագնում է սև թավշե փարթամ մուշտակ: Ա՛յ, ի՜նչ լավ կլիներ, յեթե բեզ հաջողվեր նրա հետ ամուսնանալ. դու շատ լավ կյանք կունենայիր: Սակայն նա կույր է: Դու նրան պետք է պատմես բո ամենալավ հեքյաթները:

Բայց հարևանը Մատնաչափիկին դուր չեկավ: Ախար նա խլուրդ էր: Յեկավ մի ուր իր սև թավշե մուշտակը հագին: Նա այնքան հարուստ էր ու գիտուն: Նրա ապարանքը դաշտի մկան բնակարանից բաժան անգամ մեծ էր. բայց նա չէր սիրում վոչ արև և վոչ ել գեղեցիկ ծաղիկներ

ու նրանց մասին շատ վատ կարծիք եր հայտ-
նում, վորովհետև արև ու ծաղիկ իր կյանքում
յերբեք չեր տեսել: Մատնաչափիկն սկսեց յեր-
գել: Նա յերգեց մայիսյան բզեզի յերգն ու
ապա մի ուրիշ յերգ: Խլուրդը, կախարդված նրա
չնաշխարհիկ ձայնով, սիրահարվեց:

Մի քիչ հետո խլուրդն իր տնից մինչև
նրանց բնակարանը գետնատակի մի յերկար մի-
ջանցք փորեց և թույլ տվեց, վոր դաշտի մուկն
ու Մատնաչափիկն զբոսնեն այնտեղ, յերբ վոր
կամենան: Սակայն նա խնդրեց նրանց, վոր չվա-
խենան այնտեղ ընկած սատկած թռչնից: Դա
խսկական թռչուն եր՝ կտուցով ու փետուրներով,
և, ինչպես յերևում ե, նոր, հենց ձմռան սկզբին
եր սատկել, նա թաղված եր այն տեղը, վորտեղ
խլուրդը փորեց իր միջանցքը:

Խլուրդը բերանն առավ փայտի այնպիսի
մի կտոր, վորը մտել եր ու մթության մեջ
ինքն իրան կրա՛լի պես, լույս եր տալիս և առաջ
անցավ, լուսավորելով յերկար ու մութ միջանց-
քը: Նրանք հասան այն տեղը, վորտեղ ընկած եր
սատկած թռչունը: Խլուրդն իր լայն բթով առաս-
տաղին դեմ տվեց ու հողը վեր բարձրացրեց:
Առաստաղում մի մեծ անցք բացվեց, ու դրսի

Խլուրդն այցելության յեկավ իր սև թավշե
մուշտակը հագնելու:

82205

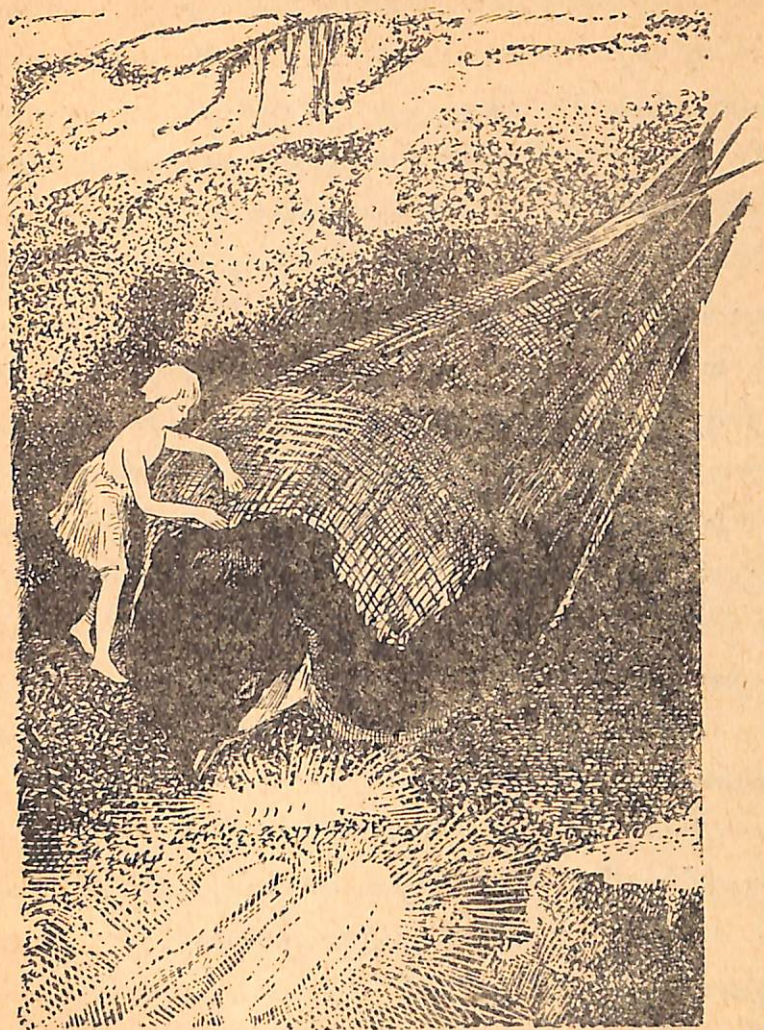
լույսը ներս թափանցեց։ Այդ ժամանակ Մատնա-
չափիկը տեսավ, վոր միջանցքում ընկած է մի
սատկած ծիծեռնակ՝ գեղեցիկ թևերը կողքերին
սեղմած և գլուխն ու վոտներն ել պարզած։
Խեղճ թռչնիկն, իհարկե, ցրտից եր սառել։
Մատնաչափիկին այդ բանը մեծ ցավ պատճա-
ռեց. նա շատ եր սիրում թռչուններին, — չէ՞
վոր նրանք ամբողջ ամառն իրենց յերգերով
մխիթարել էյին նրան։ Խլուրդը թաթով հրեց
թռչնիկին և ասաց.

— Դադարել և ճկալուց։ — Աստված վոչ
անի թռչուն ծնվել։ Յես շատ ուրախ եմ, վոր
իմ յերեխաները եդ բանից վախենալու բան
չունին։ Այս արարածը բացի իր «ծիվ-ծիվ»-ից
ուրիշ վոչինչ չունի, ու իհարկե, կամա-ակամա
ձմեռը սովից պիտի մեռներ։

— Յես համաձայն եմ ձեզ հետ, — ասաց
դաշտի մուկը։

— Ի՞նչ ոգուտ ունի թռչունն իր «ծիվ-ծիվ»-
ներից։ Ձմեռները ցրտից ու սովից զատ ուրիշ
բան չի մնում նրան։

Մատնաչափիկը վոչ մի խոսք բաց չթողեց
բերանից, բայց յերբ խլուրդն ու մուկը մեջը-
ները դեպի թռչունը դարձրին, նա կռացավ

Մատնաչափիկն ավելի պինդ փաթաթվեց ծիծեռնակին։

Թռչնի վրա, գլխի փետուրները մի կողմ արավ
և համբուրեց նրա փակված աչքերը: «Գուցե
սա հենց այն ծիծեռնակն է, վորն ամառն ինձ
համար այնքան հրաշալի յերգում էր, — մտա-
ծում եր նա: — Վորքան ուրախություն պատճա-
ռեց ինձ այն սիրունիկ, գեղեցիկ թռչունը»

Հետո խլուրդը նորից փակեց անցքը, վորից
լույսը ներ եր Թափանցում և Մատնաչափիկին
տուն տարավ: Գիշերը մատնաչափիկն ամենևին
չեր կարողանում քնել: Նա տեղից վեր կացավ,
չորացած խոտերից մի մեծ գեղեցիկ վերմակ
հյուսեց և նրա մեջ փաթաթեց սատկած թռչ-
նիկին: Մկան սենյակում գտած փետուրները
դրեց թռչնիկի տակը, վորպեսզի խոնավ գետնին
շատ ցուրտ չլինի:

— Մնաս բարձր, սիրճն թռչնիկ, — ասաց
Մատնաչափիկը:

— Գնաս բարձր, շնորհակալ եմ քո հրաշալի
յերգի համար: Դու յերգում եյիր ամառը, յերբ
բոլոր ծառերը կանաչ եյին, և արևն ել գգվան-
քով լուսավորում էր մեզ:

Հետո նա իր գլուխը դրեց ծիծեռնակի կրծ-
քին և հանկարծ վախ դգաց: Թռչնիկի կրծքի
տակ մի բան սկսեց բաբախել — դա նրա սիրտն

եր: Ծիծեռնակը չեր սատկել, նա միայն փետա-
ցել եր ցրտից, իսկ այժմ տաքանալով կենդա-
նացել եր:

Մատնաչափիկը վախից դողում եր: Չէ՞ վոր
թռչունն այդ փոքրիկի հետ համեմատած մի
հսկա յեր, սակայն նա սիրտ առնելով, ավելի
պինդ փաթաթեց ծիծեռնակին, ապա բերելով
դադձի այն տերևը, վորով ինքն եր ծածկվում,
ծածկեց թռչնի գլուխը:

— Հետևյալ օրը Մատնաչափիկը դարձյալ նրա
մոտ գնաց: Այժմ արդեն թռչնիկը բոլորովին
կենդանացել եր. սակայն դեռևս շատ թույլ եր —
մի ակնթարթ միայն կարողացավ աչքերը բաց
անել և Մատնաչափիկի վրա նայել, վորը լապ-
տերի փոխարեն լույս տվող փտած փայտը
բռնած՝ կանգնած է նրա առաջ:

— Շնորհակալ եմ քեզանից, բարեսիրտ ման-
կիկ, — ասաց նրան հիվանդ ծիծեռնակը: Յեա
այնպես տաքացա, վոր շուտով բոլորովին կկազ-
դուրվեմ և դարձյալ կթռչեմ արեգակին:

— Ախ, — ասաց աղջիկը, դուրսը սառնամա-
նիք է, ձյուն է գալիս: Մնա քո տաք անկողնում,
յես ել կխնամեմ քեզ:

Յեվ նա ծաղկի բաժակով ծիծեռնակին ջուր

քերեց: Ծիծեռնակը շուրը խմեց ու պատմեց, թե ինչպես ե նրա թևը վիրավորվել և թե ինչու չի կարողացել արագ թռչել մյուս ծիծեռնակների նման, վորոնք թռել, գնացել են հեռու հեռու տաք յերկիրներ: Մառնամանիքից նա փետացել և ընկել ե գետին. այլևս վոչինչ չի հիշում ու բոլորովին չի յել իմացել, թե ինչպես ե ընկել այստեղ:

Ծիծեռնակն ամբողջ ձմեռը գետնի տակ մնաց: Մառնաչափիկը նրա վրա հոգս եր տանում և շատ մտերմացավ նրա հետ: Բայց դաշտի մուկն ու խլուրդն այդ մասին վոչինչ չպետք ե իմանային — չե՞ վոր նրանք չեյին սիրում խեղճ անտուն ծիծեռնակին:

Հենց վոր գարունը յեկավ և արևը տաքացրեց յերկիրը, ծիծեռնակը հրաժեշտ տվեց Մառնաչափիկին և պատրաստվեց թռչելու Նահարցրեց Մառնաչափիկն՝ չի՞ կամենում արդյոք իր մեջ բին նստել ու թռչել: Բայց Մառնաչափիկը չուզեց պառավ մկան սիրտը կոտրել ու մնաց:

— Մնաս բարձվ, մնաս բարձվ, բարի, հրաշալի աղջիկ, — ասաց ծիծեռնակը և դուրս թռավ դեպի ազատ աշխարհը:

Մառնաչափիկը նայեց նրա հետևից ու աչ-

քերը լցվեցին արտասուքով: Այնպե՛ս եր սիրել նա խեղճ ծիծեռնակին:

— Ծիվ-ծիվ, ծիվ-ծիվ, — յերգեց թռչունն ու թռավ, հեռացավ դեպի կանաչ անտառ:

Մառնաչափիկը շատ տխուր եր. նրան բոլորովին չեյին թողնում տաքանա արևի տակ, իսկ դաշտում մկան տան շուրջը ցանված գորին աճել եր ու դարձել մի ամբողջ անտառ:

— Ամառը դու քեզ համար ոժիտ կկարես, — ասաց մուկը, — կկարես բրդե շորեր և սպիտակեղեն: Ու յերբ դու խլուրդի կինը դառնաս, վրադ հագնելու և տակդ փռելու բան կունենաս:

Մառնաչափիկն ուզեր-չուզեր պետք ե բուրդ մաներ: Մուկն ել չորս սարդ վարձեց, վոր գիշեր-ցերեկ գործվածք անեն: Ամեն իրիկուն խլուրդը հյուր եր գալիս և շարունակ ասում եր, թե շուտով ամսուր կանցնի, թե, փառք ասածո, այլևս արևն այնքան խիստ չի այրում ու յերբ ամառը վերջանա, նրանք հարսանիք կանեն: Մակայն այս բաները Մառնաչափիկին չեյին ուրախացնում: Նա չեր սիրում ձանձրալի խլուրդին:

Ամեն որ առավոտն արևը ծագելիս և յերեկոյան մայր մտնելիս նա գաղտագողի դուրս եր գալիս մկան բնի շեմքը և քամուց որորվեղ հաս-

կերի միջով դիտում եր կապույտ յերկինքը։ Այդ ժամանակ նա միտք եր անում, թե ինչքան լավ ե կյանքն ես լայն ու լույս աշխարհում, և շատ եր ուզում տեսնել սիրուն ծիծեռնակին։

Հասավ աշունը։ Ամբողջ ոժիտը պատրաստ եր։

— Չորս շաբաթից քո հարսանիքն ե, — ասաց դաշտի մուկը Մատնաչափիկին։ Իսկ Մատնաչափիկը լաց յեղավ ու ասաց, վոր նա ձանձրալի խլուրդին չի գնա։

— Հիմարություն ես դուրս տալիս, — ասաց մուկը. — համառություն մի անի, թե չե կկծեմ քեզ իմ սպիտակ ատամով։ Դու շատ լավ ամուսին կունենաս։ Այնպիսի սև թավշյա մուշտակ թագուհին ել չունի։ Նրա բոլոր մառաններն ու մթերանոցները լիքն են։ Դու պետք ե շնորհակալ լինես այդպիսի ամուսին ունենալուդ համար։

Յեւ ահա պետք ե հարսանիք անեյին։ Խլուրդը յեկավ Մատնաչափիկին տանելու։ Խլուրդն ու Մատնաչափիկը խորը գետնի տակ պետք ե ապրեյին և յերբեք այլևս պայծառ արև չպետք ե տեսնեյին, վորովհետև խլուրդն ատելով ատում եր արևը։ Խեղճ աղջիկը շատ տխուր եր։ Նա դուրս յեկավ դռան շեմքն արևին հրաժեշտ տալու, քանի դեռ կարող եր հրճվել նրանով։

— Մնաս բարև, կարմիր արև, — ասաց նա և ձեռները վեր պարզեց։ Նա նույնիսկ փոքր ինչ հեռացավ մկան բնից։ Փարին արդեն հնձել եյին, միայն չոր կոթերն եյին դարձյալ դուրս ցցված։

— Մնաս բարև և դու, — ասաց նա ու գրկեց փոքրիկ կարմիր ծաղիկը, վոր դեռևս վողջ եր մնացել։

— Բարևիր ինձնից ծիծեռնակին, յեթե նրան տեսնես։

— Ծիվ-ծիվ, ծիվ-ծիվ. լավեց հանկարծ նրա գլխավերևում։ Նա վեր նայեց և տեսավ իր մոտով թռչող ծիծեռնակին։ Ծիծեռնակը շատ ուրախացավ տեսնելով Մատնաչափիկին։ Աղջիկը պատմեց նրան, վոր ինքը բոլորովին չի ուզում անճոռնի խլուրդի կինը դառնալ ու ապրել գետնի տակ, ուր յերբեք արև չի թափանցում։ Նա պատմում եր ու աչքերից արտասուք թափում։

— Արդեն ձմեռ ե, — ասաց ծիծեռնակը։ Յես թռչում եմ գեպի հեռու, տաք յերկրներ, — ուզում ես թռչել ինձ հետ։ Նստիր իմ մեջքին, պինդ կապիր քեզ գոտով, և մենք կհեռանանք անճոռնի խլուրդից ել, նրա գետնափոր բնակարանից ել։ Սարերով կանցնենք գեպի տաք յերկրներ, վորտեղ արևն ավելի ևս գեղեցիկ ե, վորտեղ միշտ ամառ

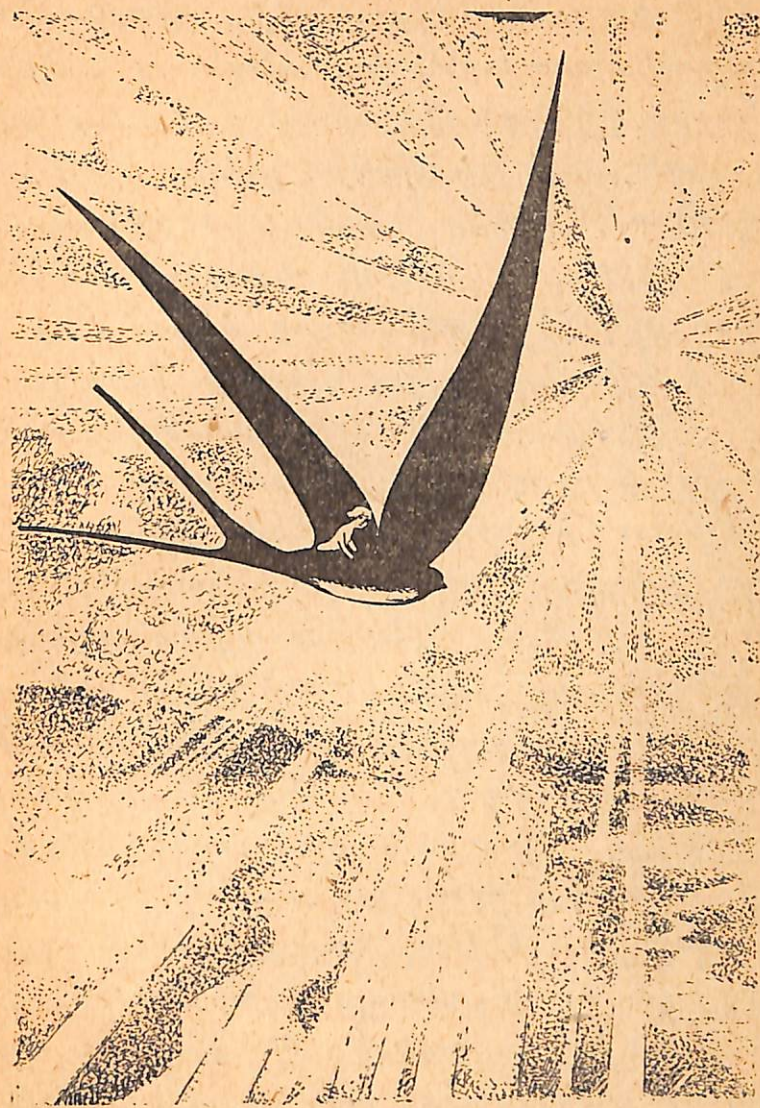
Ե և ամբողջ տարին ծաղկում են ծաղիկներ:
Թռիր ինձ հետ իմ սիրուն Մատնաչափիկ: Չե՞
վոր դու յես փրկել իմ կյանքը:

— Այո, յես կթռչեմ քեզ հետ, — ասաց Մատ-
նաչափիկն ու տեղավորվելով Թռչնի մեջքին, վոտ-
ներով հենվեց նրա բաց արած թևերին և գոտիով
իրեն կապեց ամենամեծ փետրին:

Ծիծեռնակը սլացավ դեպի վեր՝ ողբ, թռավ
անտառի ու ծովի վրայով և հավերժական ձյունով
պատած բարձր սարերով: Մատնաչափիկի համար
շատ ցուրտ էր: Նա թաղվեց տաք փետուրների
մեջ և միայն զլուխն եր դուրս հանել, վոր հրճվի
այն վայրերով, վորտեղով անցնում էին նրանք:

Յեվ ահա նրանք հասան տաք յերկրներ: Արևն
այստեղ ավելի պայծառ եր լուսավորում, յերկինքը
յերկու անգամ ավելի բարձր էր, քան մեզ մոտ,
իսկ առուների և ցանկապատերի մոտ տեսակ-
տեսակ խաղող եր աճում: Անտառներում հասու-
նանում էին նարինջներն ու կիտրոնները: Մըր-
տենու և դաղձի բուրմունք եր գալիս, իսկ ճանա-
պարհներին խոշոր գույնզգույն թիթեռնիկների
հետևից վազվզում էին սիրունիկ յերեխաները:

Սակայն ծիծեռնակն ավելի հեռուն թռավ,
և շրջապատն ավելի հրաշալի դարձավ: Կանաչ

Ծիծեռնակը սլացավ դեպի վեր ողբ, թռավ անտառի ու
ծովի վրայով.

ծառերի մեջ, կապույտ ծովի ափին կանգնած եր
սպիտակ փայլուն մարմարիոնից շինած մի հին
պալատ: Պաղոդի վորթը փաթաթվել էր նրա բարձր
սյուների, վորոնց ամենավերին մասում գտնվում
էին ծիծեռնակի բազմաթիվ բներ:

— Ահա իմ տունը, — ասաց ծիծեռնակը: — Իսկ
դու ընտրիր քեզ համար աշնտեղ, ներքևում
բուսնող գեղեցիկ ծաղիկներից մեկը: Յես քեզ
կտանեմ աշնտեղ, ու դու հրաշալի կապրես:

— Ա՛խ, վորքան լավ ե, — բացականչեց աղջիկը
և ծափահարեց իր փոքրիկ ձեռներով:

Ներքևում ընկած եր մի մեծ մարմարե սյուն:
Գետին ընկնելու ժամանակ նա կոտրվել, յերեք
կտոր եր յեղել, և այժմ նրանց արանքներում
բուսել էին խոշոր սպիտակ ծաղիկներ: Ծիծեռնակն
իջեցրեց Մատնաչափիկին ծաղիկների լայն թեր-
թիկներից մեկի վրա: Յեվ ինչպես զարմացավ
նա: Ծաղկի մեջտեղում մի պստիկ մարդ եր
նստած բյուրեղի նման սպիտակ ու թափանցիկ:
Նրա գլխին վոսկե թագ կար, ուսերին շողշողուն
թևեր, ինքն ել Մատնաչափիկից մեծ չեր: Ամեն
մի ծաղկի մեջ այդպեսի մի պատանի և կամ
աղջիկ եր ապրում, իսկ այդ պստիկ մարդն ել
նրանց բոլորի թագավորն եր:

Նրանցից ամեն մեկը մի-մի նվեր բերեց Մատնաչափիկին:

— Ինչքան գեղեցիկ ե այդ պատիկը, — շնչաց Մատնաչափիկը ծիծեռնակի ականջին:

Փոքրիկ թագավորը շատ վախեցավ ծիծեռնակից, չէ՞ վոր ծիծեռնակը նրա հետ համեմատած հսկա յեր, իսկ ինքը՝ փոքր և քնքույշ: Բայց հենց վոր Մատնաչափիկին տեսավ, շատ ուրախացավ. այդպիսի կեղեցիկ աղջիկնա դեռևս իր կյանքում չեր տեսել: Նա հանեց իր գլխից թագը և դրեց Մատնաչափիկի գլխին ու հարցրեց, թե ինչ ե նրա անունը և չի ուզում արդյոք նրա ամուսինը դառնալ — այն ժամանակ նա բոլոր ծաղիկների թագուհին կլինի:

— Այ, սա յե վոր կա լավ փեսացուն, վոր թե դողողի վորդին կամ թավշամորթ խլուրդը: Մատնաչափիկն իր հոժարությունը տվեց թագավորին: Այդ ժամանակ ամեն ծաղկից դուրս թռան պատանիներ և աղջիկներ այնքան հրապուրիչ, վոր Մատնաչափիկն ամենևին չեր կշտանում նրանց նայելով: Նրանցից ամեն մեկը մի-մի նվեր բերեց Մատնաչափիկին: Ամենից ավելի նա հավանեց մեծ ճպուռի թափանցիկ թեփերին: Այդ թևերն ամրացրին Մատնաչափիկի թիկունքին:

Այժմ նա յել կարող էր ծաղկից ծաղիկ թռուչ-

կոտել: Ինչ մեծ ուրախություն եր: Ծիծեռնակն իր բնում նստած, յերգում եր նրանց համար վորքան կարող եր, սակայն սրտով տխուր եր, վորովհետև նա սիրում եր Մատնաչափիկին և յերբեք չեր կամենա նրանից բաժանվել:

— Այլևս անունդ Մատնաչափիկ չպետք ե լինի, — ասաց աղջկան ծաղիկների թագավորը: — Դա տգեղ անուն ե, իսկ դու այնքան գեղեցիկ ես: Այսուհետև քեզ կասեն Մայիսիկ:

— Մնաս բարձր, ֆնաս բարձր, — ասաց ծիծեռնակը և տաք յերկրներից կրկին թռավ գնաց դեպի հեռավոր Դանիա: Այնտեղ նա բուն եր դրել հենց այն մարդու պատուհանի գլխին, վորը գիտեր հեքյաթներ պատմել: Ծիծեռնակը յերգեց նրան իր ծիվ — ծիվները: Այդ մարդուց ել մենք իմացանք այս ամբողջ պատմությունը:

БИБЛИОТЕКА
Академії Наук
УРСР

Редактор П. Чатынъян. Техред Л. Жданович. Корректор С. Григорьян.

Изд. № 1. Сдано в набор 1 октября 1937 г., подписано в печать 27 декабря 1937 г.
Формат 60x92/16. Объем 2 п. листа. Тираж 3.500 экз. Уполоблит С—6932.

Типография Ростовского областного армянского издательства „Большевик“
(Ростов-Д., Ворошиловский 27). Заказ № 1664.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0390108

ԿԻՆ
Շառա 50 ԿԱԳ.
ԿՈՍ.

11 05

1648

Г. АНДЕРСЕН
ДЮЙМОВЧКА

(На армянском языке)

Обложка худ. Н. Фидова

РОСТОВСКОЕ ОБЛАСТНОЕ
АРМЯНСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО „БОЛЬШЕВИК“
Ростов-Д., Ворошиловский пр., № 27.

Нарисовано